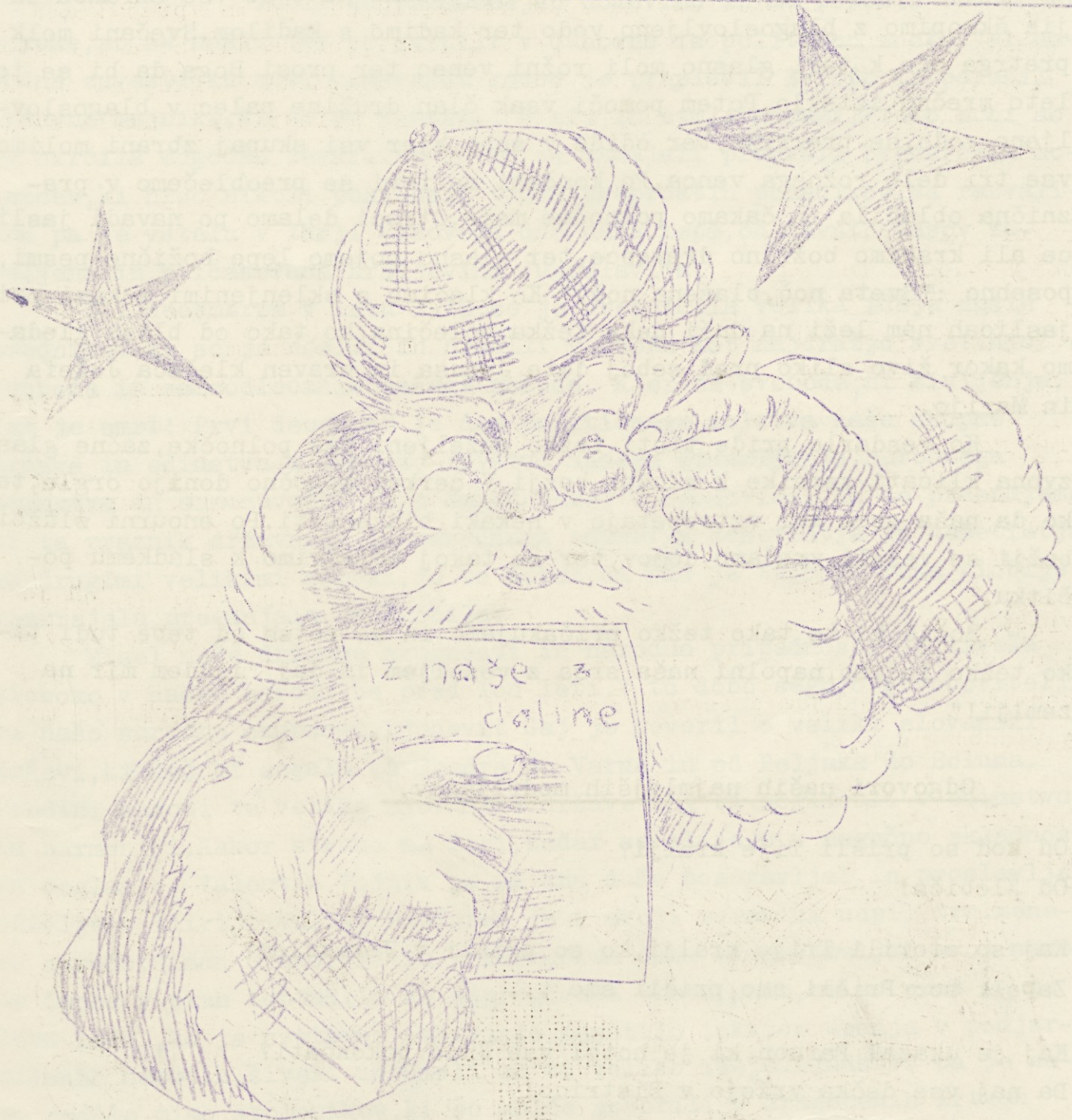

Iz naše 3 1937/38 doline

Izdaja Podmladek Rdečega križa v Sodražici

Leto III.

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE
IN SREČNO NOVO LETO!

Vsa narava, odeta v beli plašč, tiho pričakuje Božič, ki se z naglimi koraki približuje. Vsepovsod čutimo njegovo bližino.

Vsaka gospodinja ima že dolgo pred Božičem polne roke dela s pospravljanjem ter snaženjem stanovanja. Vse razen kuhinje pripravimo že prej. Zadnji dan se čuje le še glasen odmev krtače, ki riba in snaži pode. Ko pa se zadnji delavni dan izpreobrne v noč, v to sveto noč, se vse delo konča. Nastane neka skrivnostna tišina in veselje nam napolni srce. Mati vzame z lopatico žerjavice, na katero strese kadilo in jo poda v roke enemu izmed otrok, drugemu pa da posodico z blagoslovljeno vodo. Tako odidemo po vsem stanovanju, preidemo nato še vse shrambe in jih škropimo z blagoslovljeno vodo ter kadimo s kadihom. Svečani molk pretrga oče, kateri glasno moli rožni venec ter prosi Boga, da bi se to leto srečno izteklo. Potem pomoči vsak član družine palec v blagoslovljeno vodo, se prekriža, ter odide v sobo, kjer vsi skupaj zbrani molimo vse tri dele rožnega venca. Po končani molitvi se preoblečemo v praznična oblačila in čakamo polnočne maše. Otroci delamo po navadi jaslice ali krasimo božično drevesce, ter glasno pojemo lepe božične pesmi, posebno: "Sveta noč, blažena noč." Ko klečimo s sklenjenimi rokami pri jaslicah nam leži na duši neka težka bolečina, ko tako od blizu gledamo kakor živo sliko pred seboj dete Jezusa in zraven klečeča Jožefa in Marijo.

Ko vendarle pride tisti težko zaželjeni čas polnočke, začne glas zvona klicati vernike k službi božji. V cerkvi mogočno donijo orgle, tako da naša srca kar vztrepetajo v nekaki blaženosti. Po enourni službi božji se veseli vračamo domov, ter se takoj odpravimo k sladkemu počitku.

Božič, ki te tako težko pričakujemo in se potem od tebe tudi tako težko ločimo, napolni naša srca z veseljem in daj "ljudem mir na zemlji!"

Odgovori naših najmlajših modrijanov.

Od kod so prišli Tije kralji?

Od Žlebiča!

Kaj so storili Trije kralji, ko so prišli v Jeruzalem?

Zapeli so: Prišli smo, prišli smo ...

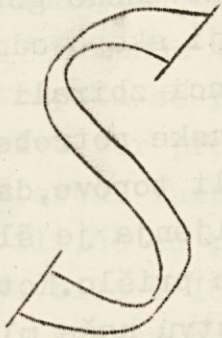
Kaj je ukazal Faraon, ki je hotel vse Jude pokončati?

Da naj vse dečke vržejo v Bistrico!

Kaj je Adam delal v rajju?

Varoval je, da se živali niso teple.

Prvi december.

o spominski dnevi, ki gredo mimo nas leto za letom medlejši in so drugi, ki jih dojemamo tem globlje, čim bolj se nam odmikajo.

Že devetnajstič praznujemo dan našega narodnega in državnega zedinjenja in čutimo, da nam je ob slednji zarji 1. decembra jasnejši pomen tega praznika. Trije sinovi slovanskega naroda, ki mu je Bog odločil najrazsežnejšo domovino in mu položil bodočnost v roke, so se našli ter se strnili v duhovno in politično enoto. Val narodne zavesti in moči zatiranih rodov je preplaval Evropo in porušil državne mejnike, ki so se ponašali s sto in stoletnicami. Preko noči so se skrčila mogočna cesarstva in so se zamajali prestoli brezsrčnih mogotcev, ki niso nikoli poslušali tožba preprostih podanikov. Na razvalinah pa je vstala v zarji Vidovega dne naša lepa, od davnih časov zaželjena in pričakovana Kraljevina Jugoslavija.

S 1. decembrom v letu 1918. se je uresničila velika ideja naših prednikov, ki so jo nosili in hranili v dušah kot najdražjo svetinjo: svoboda in samoodločanje našega naroda. Kjer ni svobode, ni življenja, tam je smrt! Prvi december je dan političnega rojstva naše skupne države in edinstva, a duhovno rojstvo našega stremljenja, narodnega edinstva in samozavesti sega daleč nazaj v zgodovino. In če praznujemo mi ta praznik državnega in narodnega edinstva desetletja in desetletja za drugimi velikimi narodi, je to dokaz, da nas je tujčeva roka globlje razkrajala, preganjala in drobila.

Misel naše državne skupnosti in narodne pripadnosti je živela globoko v našem narodu že pred loo leti. V to dobo segajo prvoborniki za našo narodno skupnost. Ljudevit Gaj je govoril o veliki slovanski državi, ki naj bi segala od Skadra do Varne in od Beljaka do Soluna. Poedini narodi te velike slovanske države naj bi soglašali v edinstvu in harmoniji. Kakor strune na liri, kadar se zlijejo v mogočno skladnost in soglasje. Valentin Vodnik je iz dna duše pozdravljal in proslavljal oživljeno Ilirijo. Veliki Prešeren je v svoji zdravici napil troimenu narodu. Simon Gregorčič je v proroškem duhu blagoslavljal svoj narod, do danes v prah teptan. In še nepregledna vrsta onih, ki so pred in po letu 1848., ko je svetovno naziranje zanetilo iskrico upanja v podjarmljenih narodih, živeli in umrli za to veliko idejo. Ljudstvo pa je nemo hodilo mimo spomenikov, ki so molče govorili o dragocenih žrtvah Slovanstva.

Naši očetje še vedo, kako so se v uradih gospodje prezirljivo nasmihali preprostemu kmetiču, ki je s klobukom v roki poprosil nasveta

v slovenskem jeziku. Naši izobraženci še pomnijo, s kolikim strahom so romali v mestne šole, kjer so jih prezirali tovariši vse dotlej, dokler niso znali tujčevega jezika. Kako tesno jim je bilo prve dneve, ko so čuli raz kateder govornico, ki jo niso razumeli. Našo slovensko govornico so tedaj potiskali v kot, le nekaj tedenskih uric so ji skopo odmerili. Tudi mi se spominjamo, kako smo kot ljudskošolski učenci zbirali vinarje za cesarja, ki se je bore malo zanimal za naše življenske potrebe. Po naših domovih so pobirali kovine, iz katerih so vlivali topove, da jih usmerijo v bivališča naših bratov na jugu. Veliko trpljenja je šlo mimo nas in ko smo že ponehavalu upati v vstajenje - je prišlo. Kot doraščajoča mladež smo stali z našimi roditelji ob rojstvu naše mlade Jugoslavije. Dolgo, predolgo smo živeli pod tujim gospostvom, zato je naš pogled uprt nazaj in se bomo le težko otresli malodušja, ki se nas loteva ob vsakem koraku.

Ti, mladina, si pa od prvega diha jugoslovanska. Na tebi je, da dvigneš temelje še nedograjenemu, da izkoplješ zaklad naše domovine in prineseš blagostanje v zadnjo gorsko kočo. S teboj dorašča naš mladi kralj Peter II. Naj mu nebo nakloni v obilni meri vse one vrline, ki jih je imel njegov blagopokojni oče, Viteški kralj Aleksander!

Slava mrtvemu kralju mučeniku!

Naj živi naš mladi jugoslovanski kralj Peter II.!

Stanič Ernest, učitelj.

Na semnju.

Gornik Andreja III. b.

Bil je lep poletni dan, sonce je sijalo, ko sem se peljala prvič na semenj z atom in z mamu. Na cesti smo prehajali mnogo ljudi, ki so šli peš v semenj, nekateri so gnali živino. Takoj v začetku Sodražice je živinski semenj. Tukaj je bilo mnogo živine: volov, krav, prešičev itd. Dva moža sta se pogajala za kravo. Prvi je vpil: "Šestnajst sto dinarjev, drugače ne dam, pa je!" In sta si tolkla na roke. "Dvanajst sto dam, več pa ne!" in se je na debelo pridušil. Odpeljali smo se naprej, začele so se stojnice, ki so bile obložene z vsakovrstnim blagom. Pri Kržetu je ata izpregel konja in ga je gnal v hlev, midve z mamu pa sva šle po semenju. Na vogalu Kržetove hiše je imel stojnico neki človek, ki se je drl na vse grlo: "Dobije svaki za 1 dinar: šnalico za laske pripenjat, ogledalce za frizurce delat, žajficu za obrazek umivat, nogavice za kratke nožice." in še več drugih reči je naštel.

Jaz bi bila rada kar do noči ostala na semnju, pa je ura odbila pol ene. Mama mi je dala 1 dinar in me odpravila v šolo. Tako se je končal dan, ko sem bila prvič na semnju.

Na vojaškem pokopališču v Berjah na Krasu. Arko Jože IV.v.l.š.

Tudi v našem kraju je bilo med vojno hudo. Ljudje so trpeli veliko pomanjkanje in užili dosti ponižanja.

Grmenje topov s soške fronte se je slišalo prav do nas, v strahu in trepetu so poslušali ljudje bobnajoče grmenje pred in med vsako ofenzivo ter prosili Boga, da bi ohranil očeta, sina ali brata vsega hudega sredi razbesnelega ognja. S strahom so čakali poročila in veseli so bili, če so prejeli od svojcev tudi samo vojaško dopisnico, na kateri je bilo v 16. ali 18. raznih jezikih natisnjeno kratko poročilo:

"Zdrav sem, in dobro se mi godi."

Vedeli so, da je bil vsaj takrat, ko je pisal naslov, še pri življenju. Da bi se mu res dobro godilo, tega pa niso verjeli.

Pomanjkanje obutve in obleke je bilo veliko. Ljudje so si pomagali, kakor so vedeli in znali. Tisti čas, ko so morali bežati Italijani od Soče tja do Piave, so šli tudi iz naših krajev ljudje na zapuščeno bojišče z željo, da bi po jarkih in kavernah dobili kaj, kar bi se dalo porabiti. To je bilo življensko nevarno, ker so vse križem ležale bombe in mine. Tudi moj oče, ki so bili takrat še premladi, da bi jih vzeli k vojakom, so šli na to pot.

Prišli so na Kras v vas Berje. Tam so prenočevali pri nekem znanecu, ki je kot begunec stanoval v Zamostcu. Vas sama je bila deloma razbita. Drugi dan so si ogledali vojaško pokopališče. V ozadju pokopališča stoje kot skupen spomenik trije veliki stebri, vsak ima kot zaključek granato, srednji večjo, postranska dva pa manjši.

Na tem pokopališču počiva tudi naš rojak, vojni kurat dr. Ivan Andolšek. Njegov grob krasi prav lep kamenit spomenik.

V noči od 5. na 6. junija 1917. leta je padel, raztrgan od težke granate, ko je vršil službo vojaškega duhovnika pri Selu na Doberdovski planoti.

Mir njegovi veliki duši!

Ko so si ogledali pokopališče, so prosili begunca, naj jih popelje na mesto, kjer je pred kratkim žela smrt svojo bogato žetev. Peljal jih je na Fajtov hrib. Ena sama razvalina. Videli so mesto, kjer je stala prej vas Kostanjevica, takrat ena sama ruševina. Kamor so pogledali, povsod so videli razdejanje.

Ko so si nabrali nekaj potrebnih reči, so se vrnili domov in pripovedovali ljudem, kaj so vse videli tam, kjer je pred kratkim smrt kosila s svojim največjim zamahom.

Spominu dr. Ivana Andolška.

O.V.

Dveh dobrodušnih Nikolajev se spominjam iz otroških dni, eden je bil naš sosed, Martinovčev stričko, drugi Andolškov Nikolaj, markantna oseba, dober delavec, govorčin, da mu ga ni bilo para.

Obodarju Andolšku se je 12.6.1885. rodil sin Ivan. Že v ljudski šoli se je izkazal njegov izreden talent. Tako je, dasi siromašen, odšel v mestne šole, jih izdelal vse z odliko in četudi se je vzdrževal vsa leta sam s poučevanjem drugih dijakov, je našel še toliko časa, da se je učil tujih jezikov in si je zraven tega prištedil še toliko, da je vselej, ko je prišel na počitnice, prinesel kak dar materi, ki jo je silno ljubil. Nikdar ni šel na pot, da ga mati ne bi spremljala, in nikdar se ni vračal iz tujine, da mu ne bi prišla naproti.

Vse študije je dovršil z odliko in postal duhovnik. Vsled odličnega znanja in osebnih vrlin je dobil nato na Dunaju službo prefekta v Terezijanski akademiji, kjer so se vzgajali le sinovi najvišjih plemiških rodbin. Poleg težke in naporene službe je z železno vztrajnostjo nadaljeval samoizobrazbo. Obiskoval je dunajsko vseučilišče in napravil profesorski izpit in doktorat v tako kratkem času, da so se vsi čudili. Obvladal je več jezikov. Bil je visoke postave, duhovitega obraza, uglajenega, a ponosnega obnašanja, vesele narave. Svojih preprostih staršev se ni nikdar sramoval in svojim domačim je bil vedno izdaten podpornik.

V politiko se ni spuščal, pač pa je bil navdušen Jugoslovan, česar ni nikdar in nikoli skrival. Vsled izrednih lastnosti in odličnih Zvez bi bil gotovo dosegel in zaslužil visoko mesto v naši svobodni domovini, za katero je gorel in delal, a dočakal je ni. Kot mož širokega obzora in globokega znanja bi bil svoji ožji in širji domovini lahko v ponos in nemalo korist, a sovražna granata je končala življenje mnogo obetajočemu mlademu duhovniku, ko je vršil službo divizijskega kurata v prvih bojnih vrstah soške fronte. Izdihnil je 6.6.1917 pri Selih in je pokopan na vojaškem pokopališču v Berjah na Doberdobski planoti. Bodi mu lahka s krvjo prepojena kraška zemlja!

Ko sem bil bolan.

Svete Jože III.a.

Ko sem bil bolan, nisem še hodil v šolo. Šel sem k zdravniku in zdravnik je rekel, da imam ošpice. Mama mi je stregla in me tolažila. Zdravnik je prišel k nam in mi je prinesel zdravila. Hudo mi je bilo, ko nisem smel iti ven s svojimi tovariši. Dečki in deklice so se igrali zunaj, jaz sem pa moral biti v hiši. Žalostno sem gledal skozi okno.

Zaklad nad Zamostcem.

Pakiž Anica III.v.1.š.

Dolgo je že od tega, odkar so orožniki pripeljali v ribniško ječo nekega starega tolovaja, ki so ga ujeli blizu Loškega potoka. Ta je bil obsojen na smrt, kakor pač zaslužijo taki, ki kradejo denar in ki ubijajo ljudi.

Ob sodraškem žegnanju se je v gostilni nekaj fantov sprlo in steplo. Krivca tega prepira so odpeljali orožniki v ribniško sodnijo. Zaprli so ga ravno v isto celico, kamor so bili pripeljali pred par dnevi starega razbojnika. Oba jetnika sta se po kratkem času sprijaznila in se začela razgovarjati o tem in onem. Stari razbojnik zaupa sodržkemu fantu, kakšno je bilo njegovo življenje, kako je kradel in ropal in kako je napadal ljudi na samoči, jim jemal denar in jih nekatere tudi ubil. Sodržan pa mu je pripovedoval o svojem življenju in kako so se topli v gostilni ter da je prišel zato v ječo. Med drugimi razgovori mu izda razbojnik še eno svojih skrivnosti, kako je s tovariši zakopal veliko premoženje tamkaj nad Zamostcem pod hruško, v neki ogradi, med dvema gozdičema. Dandanes imenujemo to ogrado Neukretnova, Veselova ograda, gozdič na vrhu pa Kobilji dol.

Moja stara mati in moj starši oče so pripovedovali, da so ta zaklad videli v dveh mestih te ograde. Nekateri so ga videli na vrhu pod gozdičem, pod češnjo zavitega v 1 do 2 rjuhi, nekateri pa ga vidijo ob vzdoljni strani levega griča pod hruško pa v 3 ali še več rjuh zavitega, vse to pa pravijo, da se vidi le na kresni dan od 11 - 12 ponoči. Pravili so mi, da nekateri ljudje vidijo okoli rjuh skakljajoče psičke črne barve, nekateri pa vidijo mnogo vragov v človeški podobi, ki varujejo in sušijo ta denar, da ne bi splesnil.

Mnogi izmed vaščanov so že videli ta zaklad, nikomur pa se še ni posrečilo priti do njega in si ga prisvojiti.

Naša hiša.

Pirc Ivo, II.a.

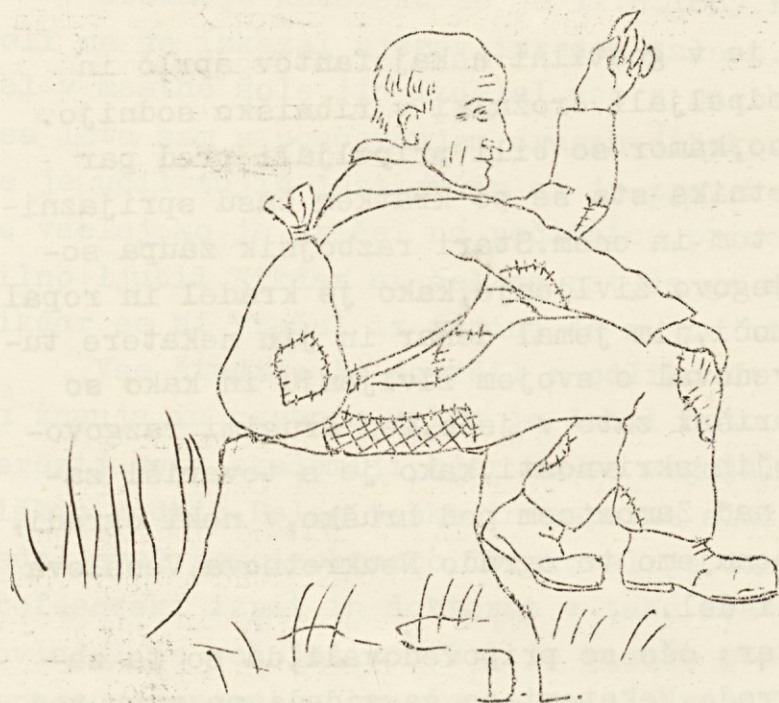
Naša hiša stoji v Sodražici pri cesti, ki pelje v Loški potok. Je še skoraj nova. Ima 5 sob, kuhinjo in shrambo. Spodaj imamo še pralnico, delavnico in 2 kleti. Okoli hiše je vrt. Med vrtom in cesto je globok jarek. Ob suši je suh, ob deževju pa poln deroče vode.

Naša hiša.

Ivanc Jožko, II.a.

Doma sem iz Sodražice. Naša hiša stoji za vođo ob cesti, ki pelje k Sv. Gregorju. Je bele barve. Mi stanujemo v prvem nadstropju. Naše stanovanje ima tri sobe, kuhinjo, shrambo in vežo. Zdolaj imamo klet, drvarnico in pralnico. Okoli hiše je vrt. Ob eni strani teče Bistrica. Na ti isti strani ob cesti je kip Jezusa. Izdelal ga je umetnik France Gorše.

"Hvaljen Jezus", me je pozdravil star berač pred našo hišo. Poznalo se mu je, da je že veliko huđega vžil na tem svetu. Njegova slaba obleka je bila vsa zaprašena od moke kot kakega mlinarja. Truden je sedel na klop pred hišo in rekel:

"Oh gorje mu, kdor je star, bolan in reven." "Ali hočete kruha?" ga vprašam.

"Ne dragi moj, kruh imam sam, zob pa ne. Jesti ne morem, zato sem oslavel".

"Počakajte, Vam bom dal kozarec mošta". Ko sem mu prinesel, se je nasmejal in rekel: "Bog ti povrni." S tresočo roko je prijel, nesel k ustom in izpil rekoč:

"Ta je pa dober." Ko sem mu natočil še enega, se je nasmejal, ga izpil in postal zgovoren. "Ali nimate nič svojih" vprašam. "Nič, tako sem sam, kot bi z neba padel" mi odgovori.

Pa je začel pripovedovati o svojem življenju. "Veš, jaz sem doma z Dolenjskega in sem bil rojen na veliki kmetiji. Bil sem najmlajši. V šoli sem se pridno učil. Zato so me dali starši v Ljubljano študirat, Dve leti sem se pridno učil. Tretje leto sem začel brati knjige in sploh vse, kar mi je prišlo pod roke. Zanimarjal sem učenje. Dobil sem bil slabo stanovanje in slabo tovarišijo. To leto nisem zdelal. Takrat je bilo mojega učenja konec. Šel sem domov in začel opravljati vsa poljska dela.

Moj oče so bili dober gospodar. A zapletli so se v neko pravdo, katero so izgubili. Kar jim je bilo hudo za denarjem, so začeli piti in se prepirati z družino, Zlasti moja mati so dosti trpeli. Žalost in jeza sta jim izpodkopala zdravje, začeli so bolehati. Brata sta šla v Ameriko. Starejši je včasih pisal in tudi materi poslal kak tolar, ko je vedel v kakšnem pomanjkanju se nahajajo. Od drugega pa vem le to, da je srečno prišel v Ameriko, to je pisal sosed. Sestra je šla v samostan. Tako sem ostal sam doma. Ko sem šel k vojakom, sem se najtežje ločil od bolne matere. Čez dobro leto so umrli. Sodnija je očetu vzela gospodarstvo, a pili so vseno in prodali vse, kar so kje dobili. Neko noč so na klancu nad vasjo pijani obležali, kjer jih je voznik, kateremu so se splašili konji, povozil, tako, da so čez dva dni umrli.

Po dosluženi vojaščini sem se oprijel kmetijstva, mislil sem, da bom obdržal kmetijo, če se bogato oženim. Oženil sem se pri ljudeh, ki niso imeli ne vere, ne denarja. Sam jezik jih je bil. Kmalu sem spoznal, da sem zagazil z ene nesreče v drugo, še večjo. Žena bi se bila samo gosposko nosila, nič delala, pa dobro jedla. Njena dota mi ni zalegla nič. Z ženo sva se prepirala in nazadnje me je pustila. Domačijo so mi upniki prodali in jaz sem postal hlapec, berač. Šel sem z domačega kraja in služil pri raznih gospodarjih. Nekoč pa sem dobil v Osijeku znanca, kateri mi je povedal, da je moja žena umrla za jetiko, ker se je bila prehladila na neki veselici. Čeprav je bil to žalosten dogodek, sem se ta dan napil in zapel tisto, ki pravi:

"Žena mi je umrla,
sam Bog mi jo je vzel.
Vsi ljudje naj vejo,
kako sem jaz vesel."

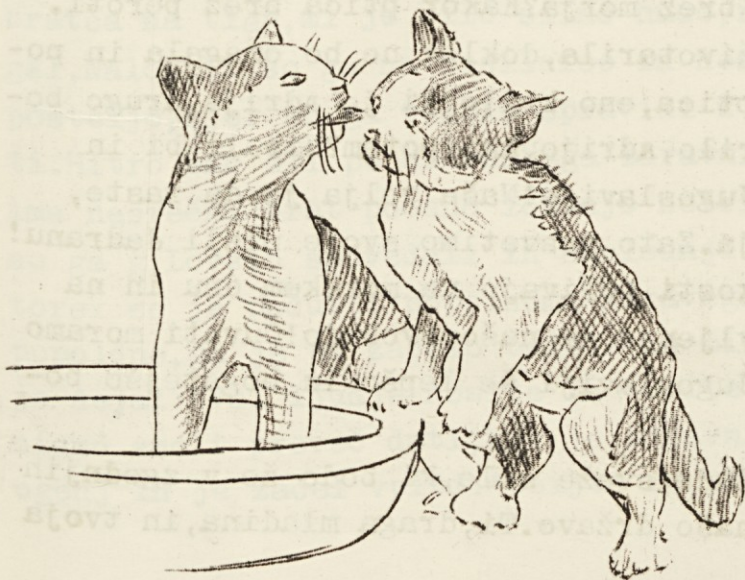
Vdal sem se pijači. Gospodarje sem hitro menjal. Neko zimo sem obležal na mrzli zemlji malo pijan. Prehladil sem se, od tedaj nisem več zdrav. Leta me težijo. Poslali so me iz tujine v domačo občino in mi veleli, naj grem od hiše do hiše, pa nočem. To je žalostna povest. Deček ti si še mlad" mi je rekel berač. "Ubogaj svoje starše in učitelje ter ohrani njih lepe in modre nauke. Ogibaj pa se nesrečne pijače, katera jih pokonča več kot meč in kuga." Počasi se je odpravil in odšel proti bližnji vasi. Meni pa se je smilil ta človek z zgrešenim življenjem.

Naša mačka.

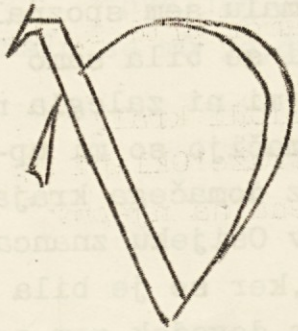
Prijatelj Vida III.a

Pri nas imamo lepo muco. Imam jo zelo rada. Naša muca je vsa črna, le zobe ima bele in rdeč jeziček. Oči ima lepo zelene. Ona hodi vedno za menoj. Kadar grem v šolo, me vsak dan spremlja do Dugolinove parne žage. Tam malo postoji, potem se pa vrača domov. Zjutraj, ko še ležim v postelji, smukne, če le more k meni. Jaz ji dam kadar le morem, kaj boljšega za prigrizek. Kadar ni mame v kuhinji, takrat hitro pogledam, kaj

bi se dobilo za njo. Vse mi pride prav: mleko, smetana ali masten ocvirek. Večkrat sem zato tudi kregana od mame in vseh drugih. Naši mucii sem preskrbela tudi mehko posteljico v drvarnici; tam spi ponoči in podnevi. Komaj čakam pomladi, takrat bo imela naša muca mlade mucke. Že zdaj se jih veselim.

Jadranski dan.

sako leto proslavljamo po vsej naši državi 31. okt. kot praznik morja ali Jadranski dan. Tedaj se spominjamo istega dne v letu 1918., ko so na Jadranskem morju zavihrale jugoslovanske trobojnice in oznanile vsemu svetu, da je Adrija zopet svobodna.

Na Jadranski dan naj bi ves naš narod okrenil svoj pogled k morju. Kdor je to naše morje le enkrat občudoval, ne more zlepa pozabiti krasne modrine njegovih valov in jasnine neba nad njim. Kako dolgo lahko stojiš ob njegovi obali in opazuješ ladjice v dalji, kako se izgublajo v zlatih sončnih pramenih. In kako strmiš ob nevihtah nad pobesnelim vodovjem, ko s svojo mogočno silo pogreza in zopet dviga ladje ter visoke valove buta ob pečine, da se med strašnim grmenjem razprše.

Za to morje so se borili že naši pradedi. Kdo bi mogel prešteti vse junake, ki so padli za svobodo našega morja? Oni so nam zapustili v večen spomin ljubezen do našega sinjega morja in dolžnost, da njegovo svobodo tudi obvarujemo. Naš narod je po morju obogatel, na morju se je boril, je umiral in si spletal vence slave. Šele po dolгих stoletjih borb in trpljenja je dosegel svobodo svoje svete zemlje in z njegovo krvjo napojenega Jadrana.

Srečni smo lahko, da imamo eno najlepših obal na svetu. Naš Jadran skriva v sebi neizčrpno bogastvo rib, soli, gob in koral. O vrednosti našega morja nam govore tudi številna letovišča, ki vedno bolj privabljajo tujce. Naša trgovska in vojna mornarica pa ponašata našo zastavo častno in samozavestno na daljne oceane. Vse to so velike vrednote, ki nam jih daje morje. Treba pa jih je znati ceniti! Ni dovolj, da le pomorec nosi v svoji duši sliko morja in njegovih dobrin, potrebno je, da bo ljubezen do našega Jadrana polnila srca vseh Jugoslovanov, kajti le tedaj bomo to naše morje ohranili sebi na veke.

Kaj pa bi bila naša država brez morja? Kakor ptica brez peroti. Če ptici odstreliš eno krilo, bo životarila, dokler ne bo omagala in postala plen. Jugoslavija je kakor ptica, eno krilo ji je Adrija, drugo bogata zemlja. Naj kdo odbije eno krilo, Adrijo, kaj potem? Hiral bi in propadali. Mi pa nočemo hirajoče Jugoslavije! Naša volja je, da raste, da se utrja in gospodarsko razvija. Zato posvetimo svoje misli Jadranu! Spomnimo se vseh borcev, katerih kosti počivajo na morskem dnu in na njegovih obalah in ki so dali življenje za našo svobodo! Čuvati moramo naše morje, če hočemo pripraviti Jugoslaviji še lepšo in bogatejšo bodočnost.

Za to pa so nam potrebne mlade, sveže sile, ki bodo že v zgodnjih letih spoznale važnost morja za našo državo. Ti, draga mladina, in tvoja

ljubezen do morja sta naši državi potrebni, ker se mora v tebi nabirati sila, ki bo zmožna obvarovati naše bogato Jadransko morje pred grabežljivim tujcem. Zato vzljubi morje in širi povsod, kamor prideš, blagovest o važnosti morja za našo državo!

Naj ti bo v ljubezni do našega morja vzor naš mladi kralj Peter II., naš prvi mornar in pokrovitelj Jadranske Straže! Okleni se ga, mladina, z vso svojo mlado dušo in bodi pripravljena na njegov poziv braniti svoje morje do zadnjega diha.

Čuvajmo naše morje!

Kos Anica, učiteljica.

Kako se je ponesrečil moj brat.

Marolt Anton III. r. v. l. š.

Na dan 4. avgusta 1935. leta je sonce prijazno sijalo in ptički so veselo prepevali, a mi otroci smo se igrali zunaj na travi vsak po svoje. Mar jo nekateri otroci urnih nog odkurijo proti bližnjemu gozdu, kjer je bilo nekaj tramov. Za novo mašo g. Jožeta Lovšina so bili vaški fantje postavili mlaje in tako so zdaj tudi ti razposajeni in neprevidni paglavci začeli vzdigovati in postavljati debel tram. Dvignili so ga že precej visoko, a moči so popustile. Ker niso mogli več držati, so drugi izpustili in vsi hkrati odskočili, le naš Ivan, ki je bil na koncu trama ne. Vrglo ga je na tla in sicer na skalo, tako, da mu je tram padel ravno na sence, odskočil ter udaril še drugič nanj z vso silo, da je revež zavpil od bolečin, ni pa imel na obrazu niti najmanjše rane. Dvignil se je nato še sam in se usedel, nakar mu je začela teči kri iz nosa, ust in ušes. Padel je v nezavest in obležal v mlaki krvi. Prestrašeni otroci si niso vedeli pomoči, začeli so iz bližnjega studenca nositi v kapah vodo in močiti ponesrečenca. Ko le ni nič pomagalo, je pritekkel Bregarjev Ivan povedat k nam domov. Ves prepaden je izdaval: "Pojdite hitro doli v Tičarjev gozd, Ivan bo umrl, če že ni!" Ni mogoče popisati, kako grozno nas je pretresla ta novica. Jokaje smo odšli na kraj nesreče, kjer je bilo že več ljudi. Ko sem zagledal umirajočega bratca na tleh, mi je bilo silno hudo, rad bi mu pomagal, ali nisem mogel. Naložili so ga na nosilnico in nesli domov. Doma so ga položili na posteljo, kjer so ga toliko spravili k sebi, da je začel počasi govoriti. Hitro smo šli po sodraškega zdravnika dr. Logarja, ki je ugotovil, da ima nesrečni brat počeno lobanjo notri in utrgano žilo. Takoj zvečer so ga g. Lovšin spovedali in naslednji dan obhajali. V ponedeljek in torek se je počutil popolnoma zdravega, skoro je hotel ustati. V torek popoldne, ga je pa začelo boleti in silna žeja se ga je lotila tako, da je dejal: "Vsi ljudje nosite in vozite vodo, jaz bom vso spil." Mi pa nismo smeli preveč dati, ker je zdravnik prepovedal. Bil je vroč kakor ogenj in je začel vpiti: "Ubijte me, pamet mi bo zmešalo." Čez nekaj

časa zopet: "Pojdite po mesarja, da me bo ubil!" Zvijal se je in tulil od bolečin, kdor ga je videl, vsakemu se je v srce smilil. Čuli smo pri njem vse noči. Na nasvet gospoda zdravnika smo ga v sredo dopoldne začeli odpravljati v bolnico. Naradili so nosilnice ter ga deli nanjo, prijeli so štirje fantiči ter ga nesli v Žlebič na postajo. Oh, kako je bilo žalostno, ko so ga nesli iz hiše, kakor da je mrtev, saj dosti itak ni bilo upanja, da bo ozdravel. Ležal je v nezavesti, majal je z levo roko in nogo ter zateglo jadikoval. Jokali smo vsi križem kakor za pogrebom dokler nam ni izginil izpred oči. Nekaj nas je šlo prav do postaje ž njim. Ko je prišel vlak, so ga naložili v vagon, kjer ga je neusmiljeno treslo. Uboga mama so šli ž njim. Ko sta po mučni vožnji naposled prišla v Ljubljano, je prišel na postajo rešilni avto in ja peljal naravnost pred bolnico. Nesli so ga v 1. oddelek, kjer je bil še tisto noč operiran. Odprli so mu glavo, zdravniki so ugotovili, da mu je bila šla kri med možgane in se tam spremenila v vodo, zato je trpel tako strašne bolečine. Ali tudi operacija ni nič pomagala. Ivan ni več ozdravel. V četrtek ob 9^h je izdihnil svojo mlado dušo, ob njegovi smrtni postelji so stali mama, ki so bili ves čas pri njem. Telefonirali so nato domov. Kako nepopisna žalost je zavladala v naši hiši, ko smo zvedeli da je Ivan umrl, v soboto ob 10^h je bil pogreb. Žalostno so zapeli zvonovi pri svetem Marku, mi smo pa s solznimi očmi molili zanj, da bi se Bog usmili njegove duše. Na pogreb je šla samo starejša sestra Pavla, mi drugi nismo mogli iti. Pokopan je v Ljubljani pri Svetem Križu, daleč od domačih ter prijateljev in sošolcev. Naj v miru počiva!

Špitovncea.

Pakiž Majda III. b.

Pred več kakor štiridesetimi leti so ob Špitovnci rastle neke vrste rože, vijolčastega cvetja, ki so jih ljudje imenovali kreša. Nihče ni vedel, čemu prav za prav služijo te cvetice. Nekega dne pride po loki od Oberstarjeve žage sem suh kozel. Ustavil se je pri teh rožah in jih užival z največjo slastjo. Znano pa je, da se ovce in kozo splošno nikdar ne pasejo na močvirnatih travnikih. Vsem se je čudno zdelo, zakaj se kozel prav na teh rožah pase.

Ko so ga zaklali, so ugotovili, da je bil kozel bolan na pljučih, imel je samo dve tretjini pljuč, ob krajih pa se je videlo, da se pljuča obraščajo. Gospodar je iz tega sklepal, da so ravno te rože kozla ozdravile, ker se je hodil vsak dan na nje past. Sedaj teh rož ni več tam, ker so napravili na tem mestu zelenjadno gredo.

Pripis: Špitovncea je voda, ki teče v jarku po loki za Matjaževim, Selanovim in Cvekarjevim skednjem. Ušivi otroci so imeli pred njo velik strah, ker so jim matere obljubljale, da jih bo Špitovncea vzela, če se ne puste počesati. V tistih časih so bile ženske stale pokrite z rutami

in sploh ni bila navada, da bi se vsak dan česale. V soboto popoldne so česale ena drugo, in spletale lase trdo v dve kiti, ki so jih z dolgimi iglami pripenjale v zatilnik.

Špitovna se steka s Fernačo, ki izvira pod cerkvenimi lipami med Cvekarjevo hišo in staro šolo. Svoj čas so ženske prale na Fernači na lesenih perivnikih. Skrbne gospodinje so vzele nato vselej svoj perivnik s seboj domov, manj skrbne so ga pustile kar tam - nešteto jih je deroča voda odnesla ali polomila, ker ob nalivu Fernača zelo naraste in ima neverjetno silo.

O.V.

Jagerbirt na lovski prireditvi.

Mihelič Slava IV.v.l.š.

Lovsko društvo v Ljubljani je priredilo lovsko razstavo. Društveni predsednik, ljubljanski advokat dr. Ivan Lovrenčič je povabil tudi Jagerbirta, čitateljem našega lista že dobro znanega lovca. Z veseljem je ta sprejel povabilo. Imenitno se mu je zdelo, da se bo mogel tudi on enkrat peljati z vlakom. V Ljubljani je na prireditvi vse pozdravljalo Jagerbirta kot starega, hudomušnega lovca. Bil je prav dobro razpoložen in je zabaval navzoče s pripovedovanjem lastnih lovskih doživljajev.

Pred odhodom so mu prijatelji napolnili nahrbtnik, brez katerega ni šel nikamor, s klobasami, konzervami, buteljki in podobnimi dobrotami ter mu ga izročili z besedami: "To vzemite s seboj, boste imeli za na lov." Ne da bi pogledal, kaj je notri, si ga je Jagerbirt oprtal in jo mahnil na postajo. Ko je prišel tja, jo je vlak že davno odpihal. Jagerbirtu to še malo ni bilo za mar, ampak je kar veselo ubral pot pod noge. Dolga je bila in kesal se je, da ni počakal na postaji na drugi vlak, še celo, ko ga je tudi nahrbtnik precej tiščal. "Tristo zelenih! Pa ne da bi nosil kako nepotrebno ropotijo že toliko ur na svojih starih plečih?" V Ortneku sede, da si malo oddahne, sname nahrbtnik z ramen, ga razveže --- blažen nasmeh spreleti vela lica - "To, pa to. Dobro prijatelje imam. Ampak, da sem tako dobroto nosil skozi od Ljubljane pa skoro do doma, ne da bi si bil zmočil suha usta, tristo zelenih! 77"

Čarovnica.

---.

Nekega večera smo se pogovarjali o Čarovnicah in naš sosed je pripovedoval, da so bile v starih časih zelo v imenu in vsi so se jih bali. On sam je tudi poznal tako čarovnico, ki je bila zelo hudobna in so se jo vsi ogibali. Nekoč ji je zmanjkalo mleka, pa se dogovori z sosedo, da ga bo pri njej kupovala. In res kupuje mleko že kaka dva mese-

ca. Tretji mesec pa je tudi sosedi zmanjkalo mleka in ji je odpovedala. Jezna čarovnica je začela kupovati mleko drugje. Prejšnja gospodinja pa je knalu nabrala toliko smetane, da jo je bilo za eno pinjo. Začne pinati, a maslo se ji ni hotelo nikakor napraviti. Pinala je že cel dan in poskušala na ta in oni način, a smetana je bila vedno enaka. Dopoldne drugega dne pa pride k njej star možiček vasovat. Ko mu razloži nadlogo s smetano ji da nasvet, da naj razkuri peč, in potem mora železno palico, ki jo rabimo za jame delati, ko zdevamo deteljo, vnic potaknit v razbeljeno peč. Ko bo palica vroča, da bo kar žarela, jo mora vzeti iz peči in jo vnic potakniti v pinjo. Tako jje gospodinja začela s poizkusom. Ko je bila palica že razbeljena jo je vzela iz peči in jo vnic potisnila v pinjo. Ko jo je porinila notri, je kar zacvrčalo, kakor da bi se meso palilo. Ni se železo še ohladilo, ko priteče sosedova hčerka in jokaje pove, da se njena mati kar valja po tleh od samih bolečin. Gospodinja vzame palico iz pinje in teče k sosedovim. Ko pride tja je bilo gospodinji že odleglo.

Nikdar več ni bilo treba tega poizkusa ponoviti, tako je zaleglo, kar je bil možiček nasvetoval.

Kako pameten je pes.

Hudolin Fani III.a

Pri nas imamo psa Pazita. Imamo ga vsi zelo radi. Kadar gremo kam od hiše, gre vedno z nami. Pred nekaj tedni sta šli moja sestra in služkinja v Lož. Ko Pazi vidi, da se odpravljata, je že naprej tekkel pred njima. Šele pred koncem trga sta ga zapazili. Spremljal jih je celo pot. Ko pridejo v Lož, je bil vedno za njimi. Še v cerkev jih ni pustil same. Tudi ko sta šle v sobo spat, je hotel iti z njima. Praskal je po vratih, da so mu morale odpreti. Šel je pod posteljo in je tam prespal noč. Zjutraj sta vstale zgodaj in tudi on je vstal takrat. Vedno je sedel pred vrati, da mu ne bi odšle. Potem mu je dala sestra še jesti. Ko so se poslovile, je Pazi že naprej tekkel pred njima. Zavil je po tisti poti, od koder je prišel. Ali nazaj niso šle po isti poti. Ko je videl, da ne gredo za njim, jo je ubral nazaj. Šle so po vrtu v vas Pudob. Še preden so bile v Pudobu, je bil Pazi za njima. Imele sta s seboj svetiljko, ker je bilo zelo tema. V Pudobu sta čakale na avto skoraj pol ure. Tisti

čas sta privezale Pazitu veliko vrv za vrat, da bi ga potegnile na avto. A ko je pridrčal avto v vas, se je Pazi ustrašil in utekel. In tako sta se sestra in služkinja odpeljale brez njega domov. Zelo nam je bilo vsem hudo za njim. Mislili smo, da ga ne bo več nazaj. Ali čez dva dni, ravno, ko smo bili pri južini, je popraskal nekdo na vrata. Šli smo z veseljem odpreti, kajti bil je naš zvesti Pazi. Vsi smo ga bili zelo veseli. In sedaj noče iti nikamor več z nami, vedno je doma. Tako pameten je.

Nevarna drva.

Debeljak Ludvik.

Bilo je sredi zime. Debel sneg je pokril vso umazanijo in luže po vasi. Vse je bilo lepo belo in snažno. Po drevju so visele velike, debele plasti snega, da se je nizko sklanjalo k tlom. Le goli vrhovi so moleli kvišku, kot obvezane roke ranjenca. Strehe hiš so bile na debelo pokrite s snegom. Od njih so visele velike, ledene sveče. Lep praznični mir je bil, naletujoč sneg ni motil tišine.

Lipovski stric je odmetaval sneg pred hišo, bil je prav slabe volje. "Nisem vedel, da je žena požgala že toliko drv" si je mislil. "Saj jih bo še zmanjkalo navsezadnje". je dejal sam pri sebi, otrkal sneg s čevljev in stopil v vežo. Nasproti mu je prišla žena. "Ti, kaj pa misliš, da si že toliko drv požgala" jo nagovori. "Katerih?" vpraša žena. "Tistih pred vežo" "Jaz nisem še niti enkrat nesla od tistih v peč, ampak jih nosim samo izza hiše" je rekla žena.

Zametena gaz do skladovnice se je še dobro poznala. Stric je sedaj vedel, da nekdo prav pridno nosi drva iz njegove skladovnice.

Premišljal je, kako bo dobil v roke tistega, ki se greje na njegov račun. Stražiti je bilo premraz. "Aha, že vem" pravi, hitro zvrta nekaj polen, dene vanje smodnik in zabije polena. Ta nevarna polena položi po skladovnici in pove ženi, kaj je naredil.

Drugi dan je njegov sosed komaj priganil na vrt, k jami, kjer je bilo apno. Stric ga zagleda, pa pravi: "Kaj pa boš, Anton, z motiko in ška-

fom?" "E, malu apna b rad dubu, m je ponoč peč rezneslu, kar mudunce m je vn vrglu, pa nč ne vajm zekaj" tarna Tonček. "Ti bom pa jaz povedal" pravi stric. "To so bila gotovo moja polena s tiste skladovnice tamle pred vežo.

Od tega časa so imele stričeve skladovnice mir.

Kačja krona.

Pakiž Anica III.v.l.š.

V Mali gori na Vdovičevim lazcu pod tobakovo hruško se nahaja velika skalnata pečina. Bilo je na dan sv. Marjete, ko je pred kakimi šestdesetimi leti zgodaj zjutraj Božični Jakob, klicali so ga menda zato tako, ker se je rodil ravno na Božič, gnal svojo kravo past na pašnik, ki se imenuje Zidanica. Ko prižene tja se usede kraj pota in si žvižga in poje, med tem z nožkom lepo opiše leskovo palico in jo potem vesel ogleduje. Ker ima krava dobro pašo, se brez skrbi vleže na lepo tratnico blizu leskovega grma. Kar zasliši lepo žvižganje, misleč, da je prišel brat za njim, se začne ozirati okrog, a nikjer nič ne vidi. Ko se ozre na grm, vidi velikega gada, ki se je nato brž vrgel v klopčič zvit za njim in pahnil sapo vanj. Jakob je malo bežal, pa kmalu ni mogel več naprej, ker ga je gad omamil, nezavest ga je obšla in tako je ležal več ur. Krava je odšla kar sama domov. Tedaj ga je šel brat Jože v skrbeh iskat.

Vedela je vsa vas Dolenji Lazi, da se ta dan koplje kraljica kač v sončnih žarkih, pod tobakovo hruško v Vdovičevim lazcu in da takrat odloži svojo diamantno krono.

Zato se odloči Matjaž, najpogumnejši cele vasi, zajezi brzega konja in hajd v Malo goro k gadni. Pot ga pelje mimo spečega Jakoba. V velikem diru zavpije proti dolini kje leži Jakob ves bled in da komaj diha. Jože ga zdrami in ga komaj spravi pokoncu. Jakob pa v svoji slabosti komaj pove, kako ga je gad omamil in na Jožeta oprt težko gre proti domu.

Matjaž pa hiti proti gadni, da bi ne bil prepozen. Ravno prav pride na svoj cilj in zagleda, da je po pečini vse polno kač, ki so vse mirne, nobena se ne gane, v sredi njih zagleda njih kraljico, ki ima na glavi krono, ki se lepo blešči. Tudi ona je mirna in leži brez skrbi, ker jo stražijo njene služabnice. V tem zazvoni pri Sv. Ani poldne, kraljica se zgane, urno odloži krono in se zopet mirno vleže in zaspi. Matjaž skoči, urno pograbi krono s krasnimi diamanti, jo dene v žep, skoči na konja in ga zapodi v dir proti domu. Kače se zganejo, jo uderejo za njim, se prekopicavajo. Neka kača dohiti konja in mu urno skoči pod rep. Ko pride Matjaž na ravnino, misli, da je na varnem, pogleda krono, skoči s konja, ga ves srečen pogladi, ali tedaj se izpod konjskega repa iztegne dolga kača. Useka ga v roko, Matjaž zavpije, konj se prestraši

in zbeži proti domu. Domači videč samega konja, gredo po sledu iskat fanta. Na Kurji gorici najdejo mrtvega Matjaža vsega črnega od groznega kačjega strupa in žalibog brez dragocene kačje krone.

Sodražica v Napoleonovem času.

Mikolič Nežika, u, ž. r. d.

Leta 1810, so se tudi v naši dolini zbirali oboroženi možje in fantje od vseh strani in se resno pripravljali na napad s Francozi.

Oboroženi so bili s krampi, motikami, kosami, capini in vilami, s tem so se hoteli postaviti v bran pred Francozi. Ko pa je počil prvi strel iz francoske puške, so se naši hrabri branilci spustili v dir nazaj. Da bi pa ne bili osramočeni, je vedno vpil zadnji: "Drži ga! Udari ga!" Tako kričeč so se razkropili vsak na svoj dom, upehani in razočarani. In Napoleon Bonaparte je lahko oživiljal Ilirijo po naši dolini.

Napoleon je nato vpeljal davke, in še danes je udomačena med ljudstvom beseda "Fronki". V Napoleonovi dobi so stale v Sodražici blizu mostu ob cesti vislice. Vsak kdor je prekršil zakone, je moral na vislice, kajti Napoleon je nepoštenost takoj kaznoval. Zato je bilo prebivalstvo in vojaštvo silno pošteno, lahko bi jim zaupali vrečo cekinov, pa bi se jih nihče ne dotaknil.

Takrat še ni bilo pri Strojbarjevih tega mostu kot je danes. Bil je lesen in posvečen sv. Janezu. Leta 1832 pa je bila velika povodenj in ga je odneslo. Cesta je bila razdrapana, blatna, kakor ozka grapa. Za časa Francozov se je gradila cesta proti Blokam in Sušaku.

Dva pijanca.

Debeljak Ludvik.

Ko sem šel iz šole, zagledam pred seboj dva možaka. Iz negotovih korakov, ki sta jih delala, sem sklepal, da sta pijana. Vpila sta kakor bi bila gluha. Radoveden sem bil, kaj se tako prepirata. Prvi pravi: "Svet je okrogel." - "Ni res," je trdil drugi, "denar je še bolj okrogel." "Mi smo se v šoli učili, da je svet okrogel, da se vrti." - "Jaz imam skušnje, denar je okrogel, zato tako hitro izgine in zato je kriza." Med tem sem jih došel. Pokličeta me: "O Ludvik, kaj boš pa ti povedal? Ta pravi, da je svet okrogel, jaz pa pravim, da je denar še bolj okrogel. Kaj praviš pa ti?" - "Jaz pa pravim, da sta vidva danes najbolj okrogla." Nato grem dalje. Za seboj pa slišim: "No, menda ima tudi ta svoj prav." Potem sta govorila o krizi in pomanjkanju, ki tare kmeta. Jaz sem si pa mislil: "Dokler boste lahko čez mero pili, ne bo sile."

V letu 1936 se je popilo v tukajšnjih gostilnah:

420	hl	vina
25	"	piva
20	"	žganja
1,6	"	konjaka
1,7	"	likerjev

Tonzel, grof z Brega.

Pakiž Anica III.r.v.l.š.

V prejšnjih časih, ko ni bilo še petroleja, so naši dedje posekali bukve, da so si napravili svetlobo za zvečer. Bukve so potem razcepili na primerne kose in obtesali. Ko so si vse to pripravili, so ob večerih eden k drugemu hodili in so rekli, da gredo luč skobljat. To je bilo delo! Morale so biti vsaj štiri osebe. Ko so delo zgotovili, jim je dala gospodinja dober povečerek.

Tako so nekdam pri sosedu skobljali take luči štirje fantje, ki so prišli ravno od vojakov. Tiste čase so služili fantje vojaščino po več let. Ko so prišli domov so bili že precej postarani.

Kakor vsi stari slovenski vojaki, tako so vedeli tudi ti polno raznih šaljivih in burkastih doživljajev. Vsak je povedal svoje. Nato se oglasi še Anton Dobravc: "Prmej, zdaj vam bom pa še jaz povedal, kakšno sva užagala midva, jaz in Stebrčev France na Dunaju takrat, ko se je ženil cesar Franc Jožef, ko je prihajalo zmeraj dosti velike gospode na plese, prmej. Midva, ki sva na Dunaju služila pri cesarski telesni straži, sva doživela še več kakor vi, ki ste služili po drugih manjših, ne tako imenitnih mestih, prmej. Nekega dne sva šla na polič vina v znani Grincing, tamkaj nam pove natakarica, da se pripravljajo za veliko veselico, na katero bo prišlo mnogo grofov in grofic iz drugih dežela. Od tam greva še vsak na vrč piva v Nusdorf ob Donavi. Tudi tu nam pove natakarica, da bo prišlo dosti zunanje gospode na ples v Grand hotel na Ringu na Dunaju. Meni pa od veselja srce zaigra, prmej in zaigra. Pa pravim, prmej, še midva pejva, France! In France je rekel: Velja. Začela

sva se pripravljati. Nekaj sva imela denarja sama, nekaj sva ga dobila na posodo, pa sva šla kupit boljše, ne navadne, grofovske obleke, prmej - pa sva šla še midva, lepa, da nas je vse gledalo, postavila sva se prmej in sva se. Zvečer je bilo vse razsvetljeno, jedlo in pilo se je, da je bilo veselje prmej, da se je. A midva sva se le nekoliko bala, da nas kdo ne zasači. Kar pride k nam lepa grofica in vpraša Franceta: "Od kod so gospod grof?" On pa pravi: "Iz Penskega." Pa so šli gledat v debelo knjigo, pa ga niso mogli najti in ne spoznati. Nato pride do mene druga grofica, lepa kot angel in me vpraša: "Od kod so gospod grof?" Jaz se pa postavim prav po grofovsko, dam natakariči, ki mi je ravno prižigala cigareto, deset krajcerjev, se obrnem v grofico, pihnem dim kakor kak grof in rečem: "Gnadjiva, jaz sem pa grof z Brega." Saj sem res rojen na Bregu, pri Sv. Gregorju, prmej! Ona je bila nemalo vesela, ko je gledala mene, tako lepega grofa z Brega. Obleka se me je lepo prijemala, postaven sem še danes, obrit sem bil gladko, brke sem imel imenitno navite in stal sem pred grofico, kot pred samim cesarjem.

S smehom nama pride čez čas povedat, da je res našla v knjigi zapisano, da je na Bregu pri Ribnici grad. Takrat pa zagledava s Francetom, kako nas opazuje naš oficir, kateremu sva se menda zdela malo sumljiva. Prav po negrofovsko sva se poslovila od lepe grofice in smuknila skozi stranska vrata velikanske dvorane venkaj in domov.

Tonzel je žel obil smeha ta večer in mnogokrat ga je kdo podražil: "Kako je kaj, gospod grof z Brega?" On pa ni tega nikomur štel v zlo, saj se je še sam smejal, ko je obujal mladostne spomine.

"Brežki grof" Anton Dobravec je umrl v visoki starosti leta 1910. v Grdem dolu.

O Grdem dolu.

1./O ljubomili Grdi dol
ti skrita dika naša,
h tebi moja srčna bol
se še dandanes povrača.

3./Potoček rahlo ščebeta
tja doli čez poljane,
tako prisrčno kakor zna
pozdravlja Zamoščane.

2./Pastirček pase čredico,
dokler je dobra paša,
škrjanček suho travico
za gnezdece nanaša.

4./Okroglica, ta mili kraj,
nikdar, nikdar pozabljen,
Bog ve, al' bom še kdaj,
kot znani gost povabljen!

Ker neka mlinarica na Blokah ni rada dala sironakon kruha, zato je mlada umrla in je hodila vsak večer z onega sveta nazaj kruh peč. Domači ljudje so se bali doma spati, ker ni bilo nobeno noč miru, čez dan so delali doma vse kot ponavadi, a čez noč ne bi bili za noben denar ostali v hiši, kjer je strašilo. Vsako noč so prenočevali pri sosedih.

Nekega dne pride popotna žena in prosi za prenočišče. Domači ji dovolijo in nič ne povedo, da pri njih straši in da še sami spe drugod.

Ko se približa tista ura, pride prejšna gospodinja z onega sveta in se pripravi h peki. Popotna žena ni vedela, kdo je in vpraša: "Ali boste kruh pekli?" - Gospodinja pritrdi. Žena vpraša dalje: "Ali boste tudi meni dali en hlebček?" Gospodinja obljubi. Žena se ginjena zahvali. Od tistikrat ni več staršilo pri tej hiši in mlinarica je našla svoj pokoj.

Šolska kuhinja Podmladka Rdečega križa je tudi letos začela deliti vsakodnevno toplo kosilce 39 učencem in učenkam.

Da zamore kuhinja vršiti to svojo nalogo, je 185 učencev in učenk nanese v koš Podmladka:

146 kg krompirja, 55 kg koruze, 238 kg fižola in 60 din.

Vam učenci, ki ste prinesli in vašim staršem, ki so to darovali, najlepša hvala!

Medtem, ko so v nekaterih razredih vsi ali skoraj vsi učenci vpisani v organizacijo, je v drugih razredih vpisanih le pičlo število. Ako bo število članov popustilo tudi v drugih razredih, bomo ~~nač~~ prenehali z izdajanjem našega šolskega lista. Od vas, Podmladkarji, je to odvisno!

